

Programbeskrivelse

Norwegian Innovation Clusters

12.04.2019

Innholdsfortegnelse

1	Om Norwegian Innovation Clusters	2
1.1	Klyngeprogrammets formål og rolle	2
1.2	Klyngeprogrammets mål	2
1.3	Klyngeprogrammets målgruppe	2
2	Programmets tjenester	4
2.1	Kvalifisering og kvalitetssikring	4
2.2	Lærings- og delingsplattform	4
2.3	Finansiering av klyngeaktiviteter	5
3	Klyngeprogrammets målgrupper og tjenestene til de ulike målgruppene	6
3.1	Tidligfase klynger/nettverk	6
3.2	Arena	7
3.3	Arena Pro	7
3.4	Modne klynger	8

1 Om Norwegian Innovation Clusters

Norwegian Innovation Clusters (Klyngeprogrammet), er et nasjonalt program for utvikling av klynger med potensialer og ambisjoner om omstilling, nyskaping og vekst. Programmet er utviklet og blir gjennomført i et samarbeid mellom Forskningsrådet, SIVA og Innovasjon Norge, med sistnevnte som hovedansvarlig.

1.1 Klyngeprogrammets formål og rolle

Norwegian Innovation Clusters skal bidra til verdiskaping i næringslivet i Norge gjennom å utløse, forsterke og gjennomføre samarbeidsbasert utvikling, som ikke hadde funnet sted i samme omfang eller i samme hastighet uten offentlig støtte. Samarbeidsbasert utvikling gir synergier gjennom stordriftsfordeler og komplementaritet.

Klyngeprogrammet støtter samarbeidsbasert utvikling fordi det bidrar til programmets formål som er:

- å øke innovasjonsevnen og verdiskapingen til de bedriftene som deltar i klyngesamarbeidet
- å forsterke klyngenes rolle som tilrettelegger for fornyelse og vekst i norsk næringsliv
- å øke klyngenes bidrag til å utvikle attraktive innovasjonsøkosystemer¹ regionalt og nasjonalt.

1.2 Klyngeprogrammets mål

Programmet som helhet utvikles, gjennomføres og rapporteres med grunnlag i følgende mål:

Effektmål:

- Økt verdiskaping hos bedriftene
- Økt innovasjonsevne

Resultatmål:

- Økt samarbeidsbasert utvikling hos klyngens aktører, internt og eksternt
- Økt tilgang på vekstkapital og relevant kompetanse i klyngen
- Økt synliggjøring og anerkjennelse av klyngens ressurser og attraktivitet
- Økt tilgang på fysiske og immaterielle fasiliteter og ressurser i innovasjonsøkosystemet
- Økt samarbeid med andre innovasjonsaktører for å forsterke innovasjonsøkosystemet

2 Klyngeprogrammets målgrupper

Programmet er et tilbud til klynger med følgende karakteristika: En klynge er en geografisk samling av relaterte virksomheter som er knyttet sammen gjennom ulike former for samarbeid, kunnskapsflyt og konkurranse. Aktørene i klyngen skal omfatte næringsliv, kunnskapsmiljøer, kapitalmiljø og offentlige utviklingsaktører, men med næringsaktørene i førersetet. Aktørene i klyngen erkjenner at de er del av en klynge og er villige til å delta i felles aktiviteter for å styrke klyngen. Programmet retter seg mot klynger med særlige forutsetninger for å kunne stimulere til nyskaping, omstilling og vekst innenfor sine respektive områder.

Målgruppen er klynger med:

- Klare og felles ambisjoner og godt definerte fokusområder forankret i nyskaping, omstilling og vekst.
- Deltakere og samarbeidspartnere som gir et godt ressursgrunnlag for å realisere ambisjonene
- Et potensial for økt verdiskaping
- En klyngeorganisasjon og en bred forankret gjennomføringsplan
- Muligheter for å ta del i utviklingen av innovasjonsøkosystemer

¹ Innovasjonsøkosystem beskriver et aktørsett bestående av etablerte bedrifter, gründere, kapital, akademia og offentlige aktører, samt det etablerte samspillet og koblingene mellom de ulike aktørene

Med dette som utgangspunkt kan klyngeprogrammet støtte klynger som er i ulike faser i sin utvikling, og som har ulike forutsetninger for å realisere identifiserte resultater og effekter. Programmets tjenester er tilpasset klynger med ulik modenhet:

1. Tidligfase klynger/nettver
2. Klynger: Arena og Arena Pro
3. Modne klynger

2.1 Tidligfase klynger/nettverk

En gruppe bedrifter som ønsker å utforske og forsterke muligheter for samarbeidsbasert utvikling, men som ikke innfrir kriteriene til klyngeprogrammets definisjon av en klynge.

2.2 Klyngeutvikling: Arena og Arena Pro

Kvalifiserte klynger som, gjennom programmets tjeneste for kvalifisering og kvalitetssikring, er tatt opp som Arena eller Arena Pro.

2.2.1 Arena

Arena består av klynger med umodne samarbeidsinitiativ, med en klyngeledelse, en strategisk plattform og ressursgrunnlag som gir potensial for videre utvikling. Selve klyngen kan være relativt liten og primært ha en regional posisjon, eller være større og ha en nasjonal posisjon.

2.2.2 Arena Pro

Arena Pro delen av klyngeprogrammet skal stimulerer klyngene til videreutvikling av klyngens strategiske betydning utover å være en koblings- og en samhandlingsarena. Klyngens betydning økes gjennom at de i større grad tar ansvar for å mobilisere, koordinere og gjennomføre utviklingsprosjekter knyttet til samarbeidsbaserte fellestiltak i klyngen. Klynger som søker opptak i Arena Pro må ha et ressursgrunnlag og utviklingsstrategi som består av fellestiltak som skal løfte klyngens strategiske betydning utover driftsaktivitetene.

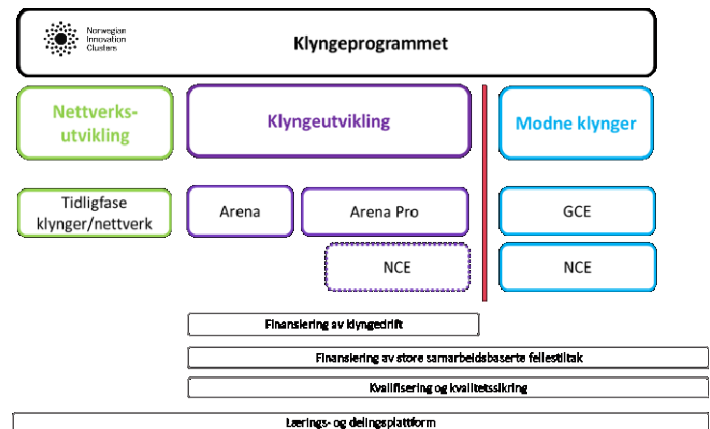
Klynger som er kvalifisert til Norwegian Centre of Expertise (NCE) kan søke om å benytte merkenavnet i løpet av Arena Pro-perioden.

Klynger som ønsker å bli tatt opp i klyngeprogrammet som Arena eller Arena Pro kan søke om kvalifisering og finansiering i en årlig utlysning.

2.3 Modne klynger

Klyngeprogrammet ønsker å legge til rette for at modne klyngers kapasitet og kompetanse kan benyttes for å skape omstilling og vekst i norsk næringsliv. Klyngene kan spille en rolle i å posisjonere norske næringsmiljø internasjonalt, utvikle innovasjonsøkosystemet og spre omstillings- og vekstkompetanse til norske SMBer.

Modne klynger har en selvfinansiert forretningsmodell for de aktivitetene som i statsstøtteregulverket er definert som drift av en klynge, har en klyngeadministrasjon som er gullsertifisert på europeisk nivå og et bredt ressursgrunnlag vurdert etter kriteriene til klyngeprogrammet.

Figur 1 Klyngeprogrammets målgrupper og programmets tjenester

3 Programmets tjenester

For å bidra til økt vekst og verdiskaping gjennom samarbeidsbasert utvikling tilbyr programmet tre typer tjenester. Disse tjenestene tilbys med forskjellig valør og intensitet avhengig av klyngens fase og modenhet:

1. Kvalifisering og kvalitetssikring av klynger
2. Finansiering
3. Lærings- og delingsplattform

3.1 Kvalifisering og kvalitetssikring

Klyngeprogrammet har ambisjon om å sikre at klynger og nettverk som mottar rådgivende eller finansielle tjenester, er av riktig kvalitet for å utnytte offentlig støtte optimalt. Klyngeprogrammet kvalifiserer klynger som vil inn i programmet og kvalitetssikrer klyngens utvikling og resultater når de er en del av programmet.

Kvalifisering av klynger skjer basert på krav og kriterier innenfor følgende hovedområder:

1. Klyngens ambisjoner og mål
2. Klyngens ressursgrunnlag
3. Potensial for økt verdiskaping som kan utløses gjennom samarbeid
4. En godt strukturert og realiserbar gjennomføringsplan for å initiere, forsterke og akselerere samarbeidsaktiviteter
5. Klyngens rolle i utviklingen av et innovasjonsøkosystem i regionen, og opp mot regional og nasjonale satsinger

3.2 Lærings- og delingsplattform

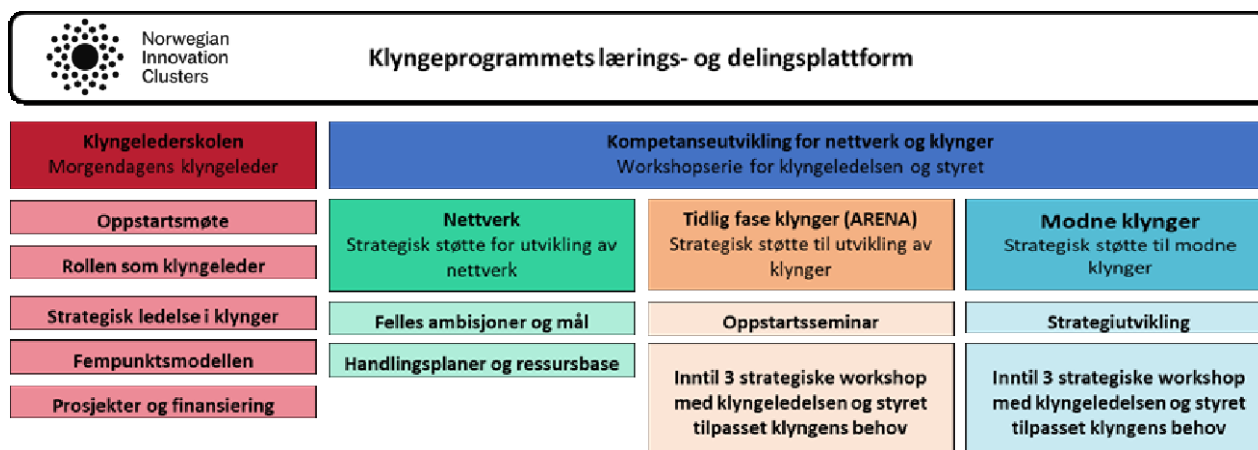
Klyngeprogrammets lærings- og delingsplattform er et tilbud til klyngeledelsen og klyngens styre. Plattformen består av følgende hovedelementer:

- Klyngeportalen
- Klyngelederskolen
- Strategisk workshopserie for klyngeledelsen og styret
- Rådgivning fra regionale klyngerådgivere
- To årlige nettverkssamlinger
- Andre fellesarrangementer

Klyngeportalen er et administrasjonsverktøy for medlemsregister og registrering av klyngens aktiviteter. Klyngeprogrammet henter sitt datagrunnlag for rapportering fra klyngeportalen.

Klyngene tilbys administrativ og strategisk rådgivning fra programmets regionale klyngerådgivere. Disse vil koordinere og trekke inn andre ressurser fra f.eks. Siva og Forskningsrådet i arbeidet.

Målgruppen for workshopene er klyngens eller nettverkets ledelse og de viktigste aktørene representert ved styret. Workshopene leveres individuelt. Klyngeprogrammet vil samarbeide med andre virkemiddelaktører, private selskaper, klynger og academia i utvikling og gjennomføring av slike workshops. Workshopene er også åpne for klyngeinitiativ utenfor klyngeprogrammet dersom de er kvalifisert i hht retningslinjene.

Figur 2 Lærings- og delingsplattformen

3.3 Finansiering av klyngeaktiviteter

Klyngeprogrammet tilbyr finansiell støtte til å gjennomføre drifts- og utviklingsaktiviteter i klyngen. Det er alltid næringslivets behov for samhandling og fellestiltak som bestemmer hvilke aktiviteter som prioriteres i den enkelte klynge.

Driftsaktiviteter er aktiviteter knyttet til etablering av selve klyngen. Dette inkluderer klyngeledelse, markedsførings- og profileringsaktiviteter for å utvide klyngens ressursgrunnlag, organisering av koblingsaktiviteter og samhandlingsarenaer samt klyngens strategiprosesser.

Utviklingsaktiviteter støttes for å styrke klyngens kapasitet til å organisere, finansiere og gjennomføre ulike typer samarbeidsbaserte fellestiltak. Utviklingsaktivitetene vil ofte først være mulig å gjennomføre etter at koblings- og samhandlingsaktivitetene har skap erfaring fra og tillit til samarbeidsbasert utvikling. De mer modne og ressurssterke klyngene kan ta ansvar for utviklingsaktiviteter gjennom å organisere, finansiere og gjennomføre samarbeidsbaserte fellestiltak. Samarbeidsbaserte fellestiltak består av aktiviteter innenfor følgende områder:

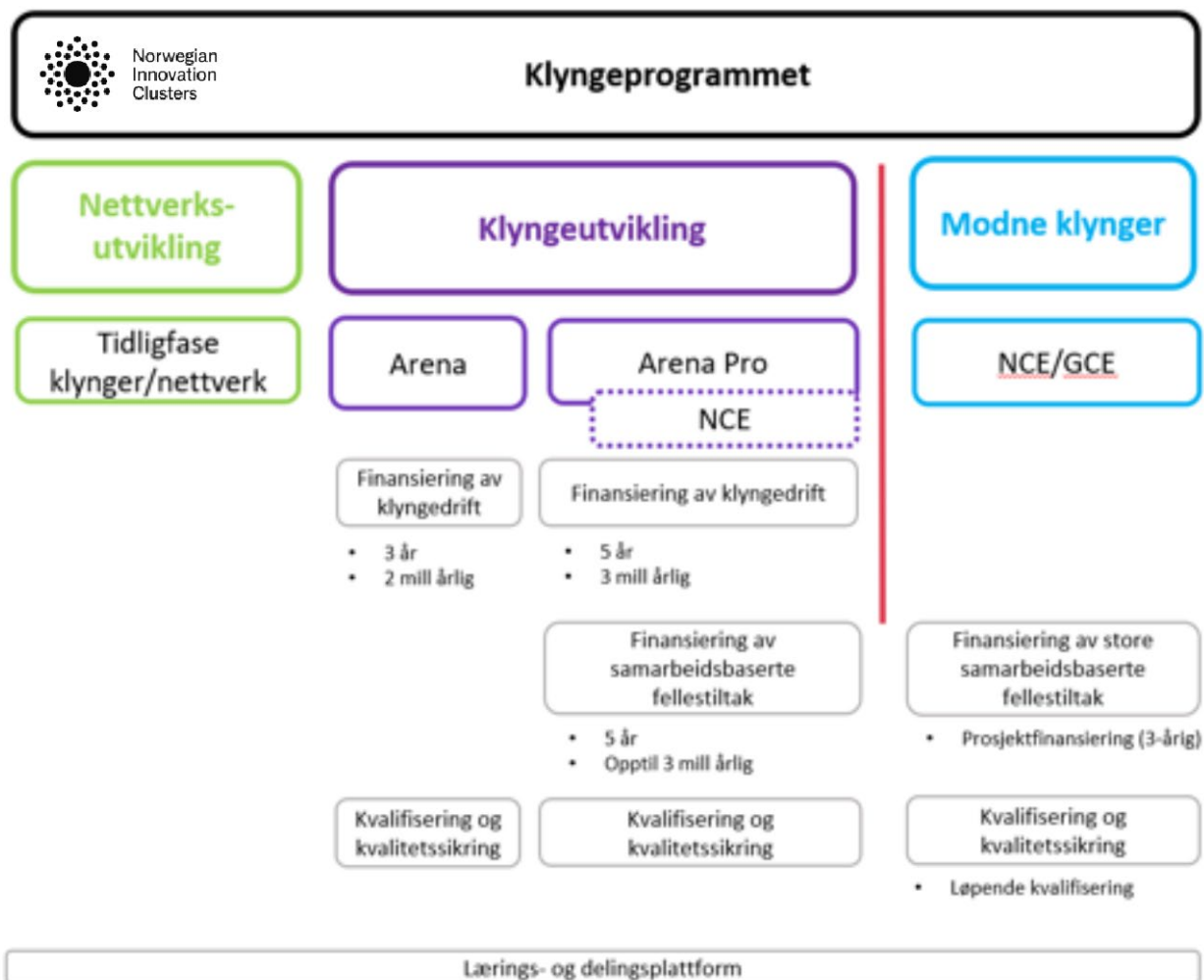
1. Kompetanse
2. Innovasjonssamarbeid
3. Mobilisering til nye satsninger på tvers av etablerte fag og sektorgrenser
4. Internasjonale markedsposisjoner

De samarbeidsbaserte fellestiltakene må gjennomføres i et samarbeid mellom flere av klyngens deltagere og må være forankret i klyngens strategi. Aktivitetene organiseres av klyngeorganisasjonen. Resultatene skal resultere i ny kunnskap eller nye fellesgoder som er åpent tilgjengelig i klyngens innovasjonsøkosystem. Aktivitetene som støttes må være i henhold til statsstøtteregeverket.

4 Klyngeprogrammets tjenester til de ulike målgruppene

Programmet leverer tjenester på følgende tre modenhetsnivå (se figur på neste side):

1. Tidligfaseklynger/nettverk
2. Klyngeutvikling - Arena og Arena Pro
3. Modne klynger

Figur 3 Samlet fremstilling av klyngeprogrammet med støtteperiode, type støtte og beløp for de ulike program-elementene

4.1 Tidligfase klynger/nettverk

Klyngeprogrammet har siden 2002 bistått til utvikling av en rekke klynger på ulikt stadium i utviklingsprosessen. I det reviderte klyngeprogrammet ønsker vi at programmets erfaring og etablerte verktøy benytte mer systematisk for å akselerere utviklingsprosessen for nettverk og tidligfase klynger.

Klyngeprogrammet tilbyr ikke finansiering i denne fasen, men gir regionale nettverksinitiativer tilgang til klyngeprogrammets lærings- og delingsplattform slik at flere lykkes med å definere et godt felles grunnlag for samarbeidsbasert utvikling.

Denne delen av klyngeprogrammet har ingen søknadsfrister og leveres i tett samspill med regionale aktører som fylkeskommuner, kommuner, næringshager og innovasjonsselskaper. Mer konkret får aktørene tilbud om to workshops og noe individuell rådgivning. Workshopene benytter klyngeprogrammets verktøykasse og deltagerne arbeider sammen med erfarne fasilitatorer som kan være klyngerådgivere, klyngeledere eller andre ressurspersoner regionalt.

4.2 Arena

Klyngeprogrammet støtter tidligfase klynger som ønsker å gjennomføre aktiviteter for å øke klyngens samhold og tillit og dermed utvikle seg til å bli en sterkere koblings- og samarbeidsarena. Klynger som tas opp på Arena-nivå må kvalifisere seg i henhold til et nasjonalt kriteriesett som skal sikre at klyngen har et tilstrekkelig utgangspunkt for videreutvikling og at klyngens videreutvikling vil bidra til verdiskaping.

Klyngeprogrammet tilbyr risikoavlastning gjennom finansiering av Arena-klynger i inntil tre år med en årlig driftsstøtte på to millioner kroner, som kan benyttes til å etablere klyngen som en koblings og samhandlingsarena, samt arbeide frem eventuelle samarbeidsbaserte utviklingsprosjekter.

Arena-klynger vil få tilgang til klyngeprogrammets lærings- og delingsplattform med bl.a. klyngelederskolen, oppstartsseminar og skreddersydde workshops.

4.3 Arena Pro

Klynger som ønsker å videreutvikle sin strategiske betydning utover en etablert koblings- og samhandlingsarena, kan søke om opptak som Arena Pro. Klyngens betydning økes gjennom at klyngens ledelse tar ansvar for å mobilisere, koordinere og gjennomføre utviklingsprosjekter i klyngen. Klynger som søker opptak i Arena Pro må ha et ressursgrunnlag og utviklingsstrategi som består av utviklingsprosjekter som skal løfte klyngens strategiske betydning utover driftsaktivitetene. Utviklingsprosjektene skal bidra til å styrke klyngens materielle og immaterielle ressurser til glede for alle klyngens medlemmer.

Klyngeprogrammet kvalifiserer klyngene som tas opp som Arena Pro for å sikre at de har et nødvendig fundament for videreutvikling av klyngens betydning. Opptak til Arena Pro gjennomføres årlig i en nasjonal utlysning. Klyngeprogrammet støtter Arena Pro-klynger i fem år. Den årlige finansieringen består av tre millioner i driftsstøtte og opptil tre millioner i utviklingsstøtte til koordinering og gjennomføring av samarbeidsbaserte utviklingsprosjekter. Basert på egenskaper ved klyngen og klyngens innovasjonsøkosystem kan man gjøre unntak i sammensetningen av drift og utviklingsstøtte.

Arena Pro nivået representerer det siste nivået hvor klyngen vil få tilgang til offentlig driftsstøtte. Det er derfor viktig at klyngen på dette nivået arbeider med en exit strategi for videre drift av klyngen etter at Arena Pro perioden er avsluttet.

Den finansielle utviklingsstøtten tilbys i form av treårig prosjektstøtte som skal bidra til å styrke klyngens kapasitet til å organisere, finansiere og gjennomføre ulike typer samarbeidsbaserte utviklingsprosjekter med bred betydning for bedriftene i klyngen.

Utviklingsstøtten gis innenfor områdene:

1. Kompetanse
2. Innovasjonssamarbeid
3. Mobilisering til nye satsninger på tvers av etablerte fag og sektorgrenser
4. Internasjonale markedsposisjoner

Når klyngen har utviklet et nasjonalt ressursgrunnlag og har en nasjonal posisjon, kan klyngen søke om å bruke Norwegian Centre of Expertise (NCE)-merkenavnet. Klynger kan når som helt søke om å bruke NCE merkenavnet, men må da minimum ha et nasjonalt ressursgrunnlag som reflekterer alle fem aktørene i fempunktsmodellen og gullsertifisering i ESCA modellen. Klynger som søker om å bruke NCE merkenavnet i Arena Pro perioden, vil ha tilgang til de samme tjenestene som Arena Pro-klyngene.

Arena Pro-klynger vil få tilgang til klyngeprogrammets lærings- og delingsplattform.

4.4 Modne klynger

Klyngeprogrammets konkrete tilbud til modne klynger er ikke klargjort for utlysning i 2019. Tilbudet skal konkretiseres og ferdigstilles i tett samspill med klyngene og andre virkemiddelaktører som Siva, Forskningsrådet, Enova og Fylkeskommunene.

For å sikre tilstrekkelig samkjøring i virkemiddelapparatet og for å få inn erfaringsgrunnlaget fra GCE-programmet, vil endelig programbeskrivelse for denne delen av programmet oversendes departementene senest 1. oktober 2019. Det vil ikke bli gjennomført utlysninger for modne klynger før i 2020.

Alle etablerte næringsmiljø kan kvalifisere seg som en moden klynge. Klynger som tas opp i klyngeprogrammet som en moden klynge vil kunne benytte NCE merkenavnet. Kvalifiseringen vil være løpende med årlig fornyelse. Det er ingen tidsbegrensning når det gjelder modne klyngers deltagelse så lenge de er kvalifisert. Modne klynger skal tilfredsstille følgende kvalitetskrav:

- Tilfredsstille kriteriene for å ta i bruk NCE-merkenavnet
- Ha en selvfinansierende forretningsmodell for klyngens driftsaktivitet
- Kunne vise at det er løpende aktivitet i klyngen

Klyngeprogrammets kvalifisering av modne klynger vil bidra til å gi klyngen et kvalitetsstempel.

I tråd med anbefalingen fra SØAs evaluering av klyngeprogrammet vil modne klynger kunne søke om risikoavlastning for å gjennomføre komplekse tiltak og fellesgoder som styrker innovasjonsøkosystemet og bidrar til vekst og omstilling i næringslivet. Aktivitetene som støttes må være i henhold til statsstøtteregelverket. Den finansielle utviklingsstøtten vil tentativt tilbys i form av 3-årig prosjektstøtte. Det forventes at modne klynger aktivt søker andre virkemidler utenfor programmet som tidligere.

Det finansielle tilbudet til modne klynger vil konkretiseres ytterligere før første utlysning, slik at det ikke gis støtte til aktiviteter som overlapper etablerte virkemidler og for å sikre et brukervennlig virkemiddelapparat med størst mulig effekt.

Modne klynger vil også kunne få tilgang til klyngeprogrammets lærings- og delingsplattform.

Arena

1	Rasjonale bak klyngen	
1.1.	Krav	Kort beskrivelse av bakgrunnen for klyngeinitiativet
	Dokumentasjon	Beskriv og begrunn de viktigste hovedutfordringene og behovene klyngen skal bidra til å løse. Samfunnsutfordringen som klyngen skal løse, samt markedsfokuset må komme tydelig fram.
1.2.	Krav	Beskrivelse og begrunnelse av hvorfor klyngen er best egnet til å kunne bidra til å løse hovedutfordringene og behovene.
	Dokumentasjon	- Konkretiser og begrunn hvorfor dere mener klyngen er best egnet til å kunne bidra til å løse disse hovedutfordringene. - Forklar hvorfor bedriftene ikke klarer å gjøre dette alene, men at dette er utfordringer og behov som må dekkes i en klynge.

2	Klyngens visjon, misjon og hovedmål	
2.1.	Krav	Klyngen skal ha visjon, misjon og hovedmål
	Dokumentasjon	- Formuler en visjon som er tydelig, og som får frem hensikten med klyngen. - Formuler en misjon for klyngen med beskrivelse av hvorfor klyngen er etablert og hvilken funksjon den skal ha.
2.2.	Krav	Klyngen skal ha SMARTE hovedmål
	Dokumentasjon	- Beskriv relevante, målbare og realistiske mål, knyttet opp mot klyngens og klyngeprogrammets måloppnåelse. - Bærekraft skal ligge til grunn for alle tiltak IN støtter og vi forventer at de SMARTE målene er i tråd med prinsippene i Environmental, Social and Governance (ESG). - Dersom det er relevant, skal dere oppgi hvordan klynges arbeid er i tråd med FNs taksonomi. Klyngeprogrammets mål: -Verdiskaping -Omstilling -Langsiktig lønnsomhet

3.	Fokusområder og gjennomføringsplan	
3.1	Krav	Beskrivelse av fokusområdene klyngen skal jobbe med for å nå sine hovedmål.
	Dokumentasjon	Beskriv klyngens fokusområder og hvorfor de er relevante for klyngen og klyngeprogrammets måloppnåelse.

		▪ Gi en overordnet beskrivelse av aktiviteter som klyngen vil gjennomføre og hvordan disse bygger opp under klyngens hovedmål og bedriftenes forventninger.
3.2	Krav	Beskrivelse av hovedaktiviteter og delaktiviteter for kontraktsperioden. Knytt aktivitetene opp mot klyngens fokusområder
	Dokumentasjon	▪ Sett opp en detaljert plan over aktiviteter i klyngen der ansvarsfordelingen kommer tydelig fram. ▪ Konkretiser hvem som skal ha ansvar for gjennomføring av de ulike aktivitetene og hvordan disse er tenkt organisert. ▪ Sørg for at det kommer tydelig fram hvilken rolle klyngeledelsen og medlemsbedriftene skal ha. ▪ List opp forventede resultatmål per fokusområde.

4	Framtidige effekter av klyngens arbeid	
4.1.	Krav	Beskrivelse av de forventede effektene av klyngens arbeid de neste tre årene, med fokus på ESG, lønnsomhet og medlemsbedriftenes konkurransekraft.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv effektene av klyngens arbeid, både kvalitativt og kvantitativt opp mot hvert fokusområde og hvordan forventningene fra bedriftene mht. verdiskaping skal styrkes på kort og lengre sikt (3 år). ▪ Gi en kvalitativ redegjørelse av effektene av klyngens samfunns- og miljøarbeid. ▪ Beskriv potensial for økte markedsandeler, markedsgevinster eller omstilling hos klyngemedlemmene som kommer som et resultat av klyngens arbeid, i den grad det er mulig.

5	Klyngens ressursgrunnlag	
5.1	Krav	Oversikt over klyngens kjernemedlemmer
	Dokumentasjon	▪ Gi en oversikt over de minimum 10 bedriftene som er kjernemedlemmer. ▪ Begrunn hvorfor disse er kjernemedlemmer. ▪ Gi en begrunnelse av vekten mellom etablerte virksomheter og oppstartsselskaper blant kjernemedlemmene. ▪ Beskriv kjernemedlemmenes motivasjon for å delta i klyngen, hva de forventer å få igjen for å engasjere seg og hva de vil bidra med til å realisere klyngens mål.
5.2	Krav	Oversikt over klyngens øvrige medlemmer og samarbeidspartnere
	Dokumentasjon	▪ For å kunne ha et best mulig grunnlag for å kunne bidra til omstilling og vekst for bedriftene bør klyngen minimum ha følgende andre medlemmer som det skal gis en oversikt over: ○ Forsknings- og utviklingsaktører (min 2) ○ Aktører som ivaretar klyngens behov for entreprenørskapstankegang (næringshage, inkubator eller lignede) (min 1) ○ Mulige investorer (offentlig og/eller private). ○ Andre samarbeidspartnere innen offentlig sektor, FOU, klynger og innovasjonsaktører som representerer ny kunnskap, ny kompetanse eller nye verdikjeder. (min 2)

		○ Beskriv hvordan medlemmene og samarbeidspartnerne i klyngen skal bidra til å realisere klyngens (og bedriftenes) mål.
5.3	Krav	Beskrivelse av klyngens framtidige behov for flere aktører og samarbeidspartene
	Dokumentasjon	▪ Gjør kort rede for hvordan klyngen skal utvikle seg mht. antall nye samarbeidspartnere og miljøer for å forsterke klyngens mål om å bidra til utvikling og vekst.
5.4	Krav	Beskrivelse av styringsgruppen i klyngen
	Dokumentasjon	▪ Beskriv sammensetningen av styret og begrunn valg av sammensetning. ▪ Beskrivelse av hvilken rolle klyngens styre skal ha. ▪ Beskriv hvordan samhandlingen mellom klyngeleder og styret er tenkt organisert. Oppgi følgende informasjon: ○ Navn ○ Bedrift/Organisasjon ○ Stilling ○ Rolle i styringsgruppen
5.5	Krav	Beskrivelse av hvordan klyngen skal organiseres
	Dokumentasjon	▪ Gi en kort beskrivelse av klyngeledelsens bakgrunn og kompetanse, og hvilke roller de skal ha.
5.6	Krav	Beskrivelse av de viktigste aktivitetene for å forankre søknaden og medlemmenes forpliktelser
	Dokumentasjon	▪ Beskriv hvordan søknaden er blitt forankret hos medlemmene og hvilke forpliktelser som er gjort fram mot innsending av søknaden Dokumenter hvilke aktiviteter som er gjennomført, hvilke bedrifter som har vært med og hvilke resultater som er oppnådd. Angi hvem som er initiativtaker/e til søknaden.

6	Klyngens rolle i utviklingen av et innovasjonssystem	
6.1.	Krav	Beskrivelse av hvordan klyngen kan bidra til realisering av regionale eller nasjonale utviklingsplaner
	Dokumentasjon	▪ Beskriv hvordan klyngens virksomhet skal være en viktig/prioritert område i regionale eller nasjonale utviklingsplaner.
6.2.	Krav	Beskrivelse av klyngens etablerte posisjon innenfor sitt marked/teknologiområde.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv klyngens regionale, nasjonale (og ev internasjonale) bidrag innenfor sitt arbeidsområde. ▪ Beskriv hvilken posisjon klyngen har eller skal ta i forhold til sentrale miljøer i Norge og internasjonalt som har tilknytning til klyngens fagfelt. Besvarelsen skal inneholde: ○ Oversikt over nasjonale og internasjonale utviklingsaktører innenfor klyngens eget marked-, teknologi- eller kompetanseområde. ○ Likheter og forskjeller med disse utviklingsaktørene, og eventuell strategi for å samhandle med disse aktørene.

		○ Kort analyse av egen klynges betydning for andre næringsmiljø/klynger/innovasjonssystem utenfor eget marked-, teknologi- eller kompetanseområder, med mål om å oppnå krysskoblende samarbeid.
6.3.	Krav	Beskrivelse av klyngens bidrag til etablering av/eller videreutvikling av verdiskapingsmiljøet/innovasjonssystemet.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv hvordan klyngen kan bidra til at flere bedrifter vil utvikle egen innovasjonskompetanse, dele erfaringer med andre miljøer og styrke sin konkurransekraft både nasjonalt og internasjonalt gjennom å være en del av klyngens "økosystem". Få fram klyngens rolle i utvikling av økosystemet.

Arena Pro

1	Rasjonale bak klyngen	
1.1.	Krav	Kort beskrivelse av bakgrunnen for klyngeinitiativet
	Dokumentasjon	▪ Beskriv og begrunn de viktigste hovedutfordringene og behovene klyngen skal bidra til å løse. Markedsfokuset bør komme tydelig fram. Samfunnsutfordringen som klyngen skal løse, samt markedsfokuset må komme tydelig fram.
1.2.	Krav	Beskrivelse og begrunnelse for hvorfor klyngen er best egnet til å kunne bidra til å løse hovedutfordringene og behovene.
	Dokumentasjon	▪ Konkretiser og begrunn hvorfor dere mener klyngen er best egnet til å kunne bidra til å løse disse hovedutfordringene. ▪ Forklar hvorfor bedriftene ikke klarer å gjøre dette alene, men at dette er utfordringer og behov som må dekkes i en klynge.
1.3	Krav	Beskrivelse av løftet fra Arena til Arena Pro
	Dokumentasjon	▪ Beskriv løftet eller utvidelsen som skal bli gjort fra Arena til Arena Pro ▪ Forklar hvilke(t) strategiske satsingsområder som klyngen skal være instrumentell for å få gjennomført ▪ Forklar hvorfor klyngen behøver Arena Pro-finansiering for å få gjennomført løftet.
1.4	Krav	Beskrivelse av gjennomførte utviklingsprosjekter med deltagelse fra medlemsbedrifter eller andre klynger.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv minimum fem gjennomførte samarbeidsprosjekter/utviklingsprosjekter, ikke arrangementer. ▪ Beskrivelsen skal inneholde: ○ klyngens rolle i prosjektet ○ en kvantifiserbar verdiskaping for de involverte aktørene. ○ prosjektenes nasjonale og internasjonale betydning.
1.5	Krav	Beskrivelse av den etablerte strukturen for å hente fram og gjennomføre disse utviklingsprosjektene
	Dokumentasjon	▪ Beskriv den etablerte prosessen/metodikken for å identifisere og gjennomføre utviklingsprosjektene i klyngen.

2	Klyngens visjon, misjon og hovedmål	
2.1.	Krav	Klyngen skal ha visjon, misjon og hovedmål
	Dokumentasjon	▪ Formuler en visjon som er tydelig og får frem hensikten med klyngen ▪ Formuler en misjon for klyngen med beskrivelse av hvorfor klyngen er etablert og hvilken funksjon den skal ha
2.2.	Krav	Klyngen skal ha SMARTE hovedmål

	Dokumentasjon	▪ Beskriv relevante, målbare og realistiske mål, knyttet opp mot klyngens og klyngeprogrammets måloppnåelse. ▪ Bærekraft skal ligge til grunn for alle tiltak IN støtter og vi forventer at de SMARTE målene er i tråd med prinsippene i Environmental, Social and Governance (ESG). ▪ Dersom det er relevant, skal dere oppgi hvordan klynges arbeid er i tråd med FNs taksonomi. Klyngeprogrammets mål: -Verdiskaping -Omstilling -Langsiktig lønnsomhet
--	----------------------	--

3	Fokusområder og gjennomføringsplan	
3.1	Krav	Beskrivelse av fokusområdene klyngen skal jobbe med for å nå sine hovedmål.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv klyngens fokusområder og hvorfor de er relevante for klyngen og klyngeprogrammets måloppnåelse. ▪ Gi en overordnet beskrivelse av aktiviteter som klyngen vil gjennomføre og hvordan disse bygger opp under klyngens hovedmål og bedriftenes forventninger.
3.2	Krav	Beskrivelse av planlagte utviklingsprosjekter i Arena Pro-perioden
	Dokumentasjon	▪ Beskriv minimum tre planlagte og dokumenterte utviklingsprosjekter av typen innovasjons/forskningssamarbeid, kompetanseutvikling eller internasjonalisering. ▪ Beskriv klyngens rolle i utviklingsprosjektene og knytt dem opp til klyngens strategiske satsingsområder og hovedmål. (ref. pkt. 1.2) ▪ Si noe om ev samarbeid med andre klynger.
3.3	Krav	Beskrivelse av hovedaktiviteter og delaktiviteter for kontraktsperioden. Knytt aktivitetene opp mot klyngens fokusområder.
	Dokumentasjon	▪ Sett opp en detaljert plan over aktiviteter i klyngen der ansvarsfordelingen kommer tydelig fram. ▪ Konkretiser hvem som skal ha ansvar for gjennomføring av de ulike aktivitetene og hvordan disse er tenkt organisert. ▪ Sørg for at det kommer tydelig fram hvilken rolle klyngeledelsen og medlemsbedriftene skal ha. ▪ List opp forventede resultatmål per fokusområde.
3.4	Krav	Beskrivelse av klyngens strategi for videre drift utover støtteperioden
		▪ Beskriv hovedelementene i klyngeorganisasjonens forretningsmodell og plan for videre drift etter at støtten fra klyngeprogrammet opphører.

4	Framtidige effekter av klyngens arbeid	
4.1	Krav	Beskrivelse av de forventede effektene av klyngens arbeid de neste tre årene, med fokus på ESG, lønnsomhet og medlemsbedriftenes konkurransekraft.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv effektene av klyngens arbeid, både kvalitativt og kvantitativt opp mot hvert fokusområde og hvordan forventningene fra bedriftene mht. verdiskaping skal styrkes på kort og lengere sikt (5 år). ▪ Gi en kvalitativ redegjørelse av effektene av klyngens samfunns- og miljøarbeid. ▪ Beskriv potensial for økte markedsandeler, markedsgevinster eller omstilling hos klyngemedlemmene som kommer som et resultat av klyngens arbeid, i den grad det er mulig.

5	Klyngens ressursgrunnlag	
5.1.	Krav	Oversikt over klyngens kjernemedlemmer
	Dokumentasjon	▪ Gi en oversikt over de minimum 20 bedriftene som er kjernemedlemmer. Begrunn hvorfor disse er kjernemedlemmer. ▪ Gi en begrunnelse av vektingen mellom etablerte virksomheter og oppstartsselskaper. ▪ Beskriv kjernemedlemmenes motivasjon for å delta i klyngen, hva de forventer å få igjen for å engasjere seg og hva de vil bidra med til å realisere klyngens mål. ▪ Beskriv hvilke forventninger klyngen har til nye medlemmer
5.2.	Krav	Oversikt over klyngens øvrige medlemmer og samarbeidspartnere
	Dokumentasjon	▪ For å kunne ha et best mulig grunnlag for å kunne bidra til omstilling og vekst for bedriftene bør klyngen minimum ha følgende andre medlemmer som det skal gis en oversikt over: ○ Forsknings- og utviklingsaktører (min 3) ○ Aktører som ivaretar klyngens behov for entreprenørskapstankegang (næringshage, inkubator eller lignede) (min 1) ○ Mulige investorer (offentlig og/eller private). ○ Andre samarbeidspartnere innen offentlig sektor, FOU, klynger og innovasjonsaktører som representerer ny kunnskap, ny kompetanse eller nye verdikjeder. (min 3) ▪ Beskriv hvordan medlemmene og samarbeidspartnerne i klyngen skal bidra til å realisere klyngens (og bedriftenes) mål. ▪ Aktørene skal sorteres etter hvor aktive de er i klyngen og hvilken tilhørighet de har(fem-faktor-modellen).
5.3	Krav	Beskrivelse av klyngens framtidige behov for flere aktører og samarbeidspartene
	Dokumentasjon	▪ Gjør kort rede for hvordan klyngen skal utvikle seg mht. antall nye samarbeidspartnere og miljøer for å forsterke klyngens mål om å bidra til utvikling og vekst.

5.4	Krav	Beskrivelse av styringsgruppen i klyngen
	Dokumentasjon	▪ Beskriv sammensetningen av styret og begrunn valg av sammensetning. ▪ Beskrivelse av hvilken rolle klyngens styre skal ha. ▪ Beskriv hvordan samhandlingen mellom klyngeleder og styret er tenkt organisert. Oppgi følgende informasjon: ○ Navn ○ Bedrift/Organisasjon ○ Stilling ○ Rolle i styringsgruppen
5.5	Krav	Beskrivelse av hvordan klyngen skal organiseres
	Dokumentasjon	▪ Gi en kort beskrivelse av klyngeledelsens bakgrunn og kompetanse, og hvilken rolle de skal ha.
5.6	Krav	Beskrivelse av de viktigste aktivitetene for å forankre søknaden og medlemmenes forpliktelser
	Dokumentasjon	▪ Beskriv hvordan søknaden er blitt forankret hos medlemmene og hvilke forpliktelser som er gjort fram mot innsending av søknaden. ▪ Dokumenter hvilke aktiviteter som er gjennomført, hvilke bedrifter som har vært med og hvilke resultater som er oppnådd. ▪ Angi hvem som er initiativtaker/e til søknaden.

6	Klyngens rolle i utviklingen av et innovasjonssystem	
6.1	Krav	Beskrivelse av hvordan klyngen kan bidra til realisering av regionale eller nasjonale utviklingsplaner
	Dokumentasjon	▪ Beskriv hvordan klyngens virksomhet skal være et viktig/prioritert område i regionale eller nasjonale utviklingsplaner.
6.2	Krav	Beskrivelse av klyngens etablerte posisjon innenfor sitt marked/teknologiområde.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv klyngens regionale, nasjonale (og ev internasjonale) bidrag innenfor sitt arbeidsområde. ▪ Beskriv hvilken posisjon klyngen har eller skal ta i forhold til sentrale miljøer i Norge og internasjonalt som har tilknytning til klyngens fagfelt. ▪ Besvarelsen skal inneholde: ○ Oversikt over nasjonale og internasjonale utviklingsaktører innenfor klyngens eget marked-, teknologi- eller kompetanseområde. ○ Likheter og forskjeller med disse utviklingsaktørene, og eventuell strategi for å samhandle med disse aktørene. ○ Kort analyse av egen klynges betydning for andre næringsmiljø/klynger/innovasjonssystem utenfor eget marked-, teknologi- eller kompetanseområder, med mål om å oppnå krysskoblende samarbeid.
6.3	Krav	Beskrivelse klyngens bidrag til etablering av/eller videreutvikling av verdiskapingsmiljøet/innovasjonssystemet.
	Dokumentasjon	▪ Beskriv hvordan klyngen kan bidra til at flere bedrifter vil utvikle egen innovasjonskompetanse, dele erfaringer med andre miljøer og styrke

		sin konkurransekraft både nasjonalt og internasjonalt gjennom å være en del av klyngens "økosystem". ▪ Få fram klyngens rolle i utvikling av økosystemet.
--	--	--

Årsrapport: 2022

Klyngens ressursbase

Navn:

NCE Aquatech

Ledelse:

Kristian Henriksen

Startdato:

01.01.2022

Sluttdato:

31.12.2022

Styringsgruppen

Styringsgruppemedlemmer:

8

Bedriftsrepresentanter:

7

Herav antall kvinner:

2

Ledelse

Personer i klyngeledelsen direkte lønnet av klyngen:

0

Hvorav antall kvinner:

0

Antall årsverk i klyngeledelsen:

7

Medlemmer og samarbeidspartnere

Totalt antall medlemmer:

96

Totalt antall samarbeidspartnere:

27

Medlemmer fordelt på medlemstyper

Klynge:

0

Offentlig Aktør:

0

FOU-institusjon:

8

Innovasjonsselskap:

0

Gründer:

5

Investor:

0

Forening/Fagforening:

0

Etablert bedrift:

83

Prosjekter, aktiviteter og engasjement i klyngen

Deltagelse på klyngeaktiviteter

Klyngeaktiviteter organisert av klyngen:

41

Unike deltagere på disse klyngeaktivitetene:

234

Prosjektfinansiering

Utløste FOU-/innovasjonsmidler fra virkemiddelapparatet:

0 MNOK

Utløste midler fra EU:

0 MNOK

Nye internasjonale klyngeaktiviteter i år

Antall nye internasjonale klyngeaktiviteter i år:

6

Beskrivelse av de nye internasjonale klyngeaktiviteter

Klyngen har jobbet med Skottland, Canada, Russland, Midt-Østen, Sør-Korea og Japan i 2022 og inn i 2023.

Aktivitetene gjennomføres i tett samarbeid med Innovasjon Norge og/eller norske ambassader.

Skottland

Konferanse under Kronprinsparets besøk - avlyst

Canada

Studietur, Global Growth Prosjekt, konferanse og stand

Sør-Korea

Planlegging av Global Growth og deltakelse på industriseminar

Russland

Planlegging og rekruttering til Global Growth - avlyst

Japan

Planlegging av industrikonferanse

Nye utviklingsprosjekter finansiert av Klyngeprogrammet

Nye kompetanseprosjekter i år

Opplæring:

1

Utdanningstilbud:

0

Nye internasjonaliseringsprosjekter i år

Messedeltagelse:

1

Opplæring knyttet til internasjonalisering:

1

Utvikling av nye eller forsterkede internasjonale markedsposisjoner:

1

Nye innovasjonsprosjekter i år

Innovasjonssamarbeid:

4

Forstudie:

1

Investeringer:

0

Samarbeid

Hvor mange av disse var i samarbeid med internasjonale partnere?:

1

Hvor mange av disse var i samarbeid med FoU?:

4

Nye samarbeid med andre klynger i år:

1

Hvor mange av disse er med internasjonale klynger?:

0

Nye prosjekter som ikke er finansiert av Klyngeprogrammet

Nye kompetanseprosjekter i år

1

Består av prosjektypene:

- Opplæring
- Utdanningstilbud

Nye internasjonaliseringsprosjekter i år

2

Består av prosjektypene:

- Messedeltagelse
- Opplæring knyttet til internasjonalisering
- Utvikling av nye eller forsterkede internasjonale markedsposisjoner

Nye innovasjonsprosjekter i år

10

Består av prosjektypene:

- Innovasjonssamarbeid
- Forstudie
- Investeringer

Samarbeid

Hvor mange av disse var i samarbeid med internasjonale partnere?:

1

Hvor mange av disse var i samarbeid med FoU?:

7

Nye samarbeid med andre klynger i år:

1

Hvor mange av disse er med internasjonale klynger?:

0

Nye prosjekter med egendefinerte prosjekttyper i år

0

Nye etableringer og arbeidsplasser

Antall nyetableringer i år med direkte bistand fra klyngen:

0

Totalt antall nye jobber skapt:

0

Suksesshistorier

Suksesshistorie som løser en samfunnsutfordring

Realisering av prosjektet Ikke-letale diagnostiske indikatorer for bedre beslutningsstøtte i oppdrettsnæringen
Med mer håndteringskrevende operasjoner mot lakselus, dør en større andel av behandlet fisk mot slutten av produksjonssyklus. Dette er en etisk utfordring, og medfører betydelig økonomiske tap og er negativt for næringens omdømme og bærekraft. Dagens kunnskap er ikke tilstrekkelig for å løse utfordringene knyttet til oppdrettslaksens helse og velferd som trengs for å realisere vekst i havbruksnæringen. Gode beslutningsstøtteverktøy er avgjørende for å kunne vurdere fiskens helse- og velferdssituasjon på et kunnskapsbasert grunnlag, og for å kunne kvalitetssikre overordnet strategi og beslutninger. Prosjektet vil utvikle nye diagnostiske verktøy basert på molekylære analyser, ultralyd teknologi og kamerabasert adferdsovervåkning for å kunne gi mer kvalifisert helseledelse slik at effektive og målrettede tiltak for å redusere risiko for dødelighet i forbindelse med håndtering kan iverksettes.

<https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/901794/>

Hvilket miljømål har suksesshistorien bidratt til?

- Løsning på andre utfordringer i samfunnet
- Økt dyrevelferd
- Økt tilgang på utdanning, forskning eller andre kunnskapshevdene tiltak

Suksesshistorie som viser effekt av klyngens arbeid

Det tette samarbeidet med Innovasjon Norge internasjonalt og hvordan NCE Aquatech forsterker Innovasjon Norges arbeid med promotering av akvakulturteknologi internasjonalt. For 2022 kan eksempelvis arrangering av konferansen under Kronprinsparets besøk trekkes fram - selv om den ble avlyst. Et tema som ikke engang var planlagt inn i agendaen, men som gjennom samarbeid mellom Innovasjon Norge og NCE Aquatech ble parallell sesjonen med flest påmeldte i Aberdeen.